

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. ректора

Валентина АРАНЧІЙ

« 7 » вересня 2022 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма Еколого-економічне рослинництво
спеціальність 201 Агрономія
галузь знань 20 Аграрні науки і продовольство
СВО Магістр

ПОЛТАВА 2022

Розробники:

Гангур Володимир – професор кафедри рослинництва, к. с. - г. н., доцент

Маренич Микола – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, к. с. - г. н., професор

Шакалій Світлана – доцент кафедри рослинництва, к. с. - г. н.,

Наскрізна програма практики розглянута та схвалена
на засіданні кафедри рослинництва

Протокол від 01 вересня 2022 р. №1

Завідувач кафедри рослинництва

Володимир ГАНГУР

Наскрізна програма практики схвалена

Радою з якості вищої освіти спеціальності 201 Агрономія

Протокол від 02 вересня 2022 р. №1

Голова Ради з якості вищої освіти
спеціальності 201 Агрономія

Ольга БАРАБОЛЯ

© ПДАУ, 2022

ВСТУП

Наскрізна програма практики розробляється згідно освітньо-професійної програми Еколого – економічне рослинництво та навчального плану підготовки студентів ступеня вищої освіти магістр спеціальності 201 Агрономія.

Метою практики є набуття студентами компетентностей, на основі отриманих в Університеті теоретичних знань, для прийняття самостійних рішень у виробничих умовах та досягнення програмних результатів навчання; оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, навичками, вміннями та формами організації праці у сфері професійної діяльності; виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення, систематизація і закріплення теоретичних знань, одержаних студентами в процесі навчання; ознайомлення та набуття навичок роботи з приладами, обладнанням і програмними продуктами в професійній діяльності; виховання відповідальності за результати своєї діяльності тощо;
- закріплення теоретичних знань та формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах; освоєння сучасних технологій і виробничих процесів та збір фактичного матеріалу для виконання індивідуальних завдань.

Проходження практики сприяє формуванню:

компетентностей:

загальних:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
2. Здатність діяти на етичних міркувань (мотивів).
3. Здатність виявити, ставити та вирішувати проблеми.
4. Здатність працювати в міжнародному контексті.
5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
7. Здатність моделювати та гармонізувати технологічні процеси в рослинництві.
8. Здатність аналізувати еколого-економічні умови господарства

спеціальних:

1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етичні та культурні відмінності.
2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.
3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.
4. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції.
5. Здатність дотримуватися правил охорони праці під час здійснення фахової діяльності.

6. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.
7. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.
8. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.
9. Здатність розробляти та застосовувати екологічно безпечні; економічно ефективні та енергозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських культур.
10. Здатність адаптувати технології вирощування сільськогосподарських культур до мінливих погодних умов та біокліматичного потенціалу зони вирощування.
11. Здатність моделювати технології вирощування сільськогосподарських культур на основі використання сучасних сортів і гібридів, біологізованих систем захисту рослин, обробітку ґрунту, удобрення та інноваційних технічних рішень для агроформувань з різним рівнем ресурсного забезпечення.

Результати навчання:

1. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.
2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.
3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.
4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.
5. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обговорювати висновки.
6. Оцінювати та аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково обґрунтованих систем їхнього застосування.
7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.
8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.
9. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері аграрних наук та продовольства.
10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.

11. Здійснювати бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.
12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей і невизначеності умов.
13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії. Результати навчання визначені Університетом
14. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.
15. Розробляти відповідну систему заходів, спрямованих на послаблення негативного впливу екстремальних метеорологічних факторів та їх наслідків на посіви сільськогосподарських культур.
16. Розробляти та удосконалювати заходи щодо біологізації рослинництва з урахуванням диференційованого використання природних і місцевих сировинних ресурсів.
17. Визначати потенційну продуктивність культурних рослин і її варіювання залежно від погодних умов, родючості ґрунтів та рівня інтенсивності технологій, із врахуванням принципів еколого-біологічного рослинництва.
18. Проводити поетапне впровадження науково-обґрунтованих систем землеробства в умовах конкретного господарства, з відповідним забезпеченням вітчизняною та зарубіжною технікою, враховуючи потреби виробництва та використовуючи наукові рекомендації.
19. Володіти економічними категоріями та здійснювати аналіз економічної діяльності функціонування аграрних підприємств.
20. Здійснювати маркетингову діяльність у сфері аграрного бізнесу відповідно до умов, що склалися в певні періоди функціонування ринку продукції рослинництва.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Еколого-економічне рослинництво ступеня вищої освіти магістр спеціальності 201 Агрономія денної форми навчання 2022 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійної програми Еколого - економічне рослинництво ступеня вищої освіти магістр спеціальності 201 Агрономія денної форми навчання

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Науково - дослідна практика				
1.	<i>Науково - дослідна практика</i>	2	10,5	315

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Еколого - економічне рослинництво ступеня вищої освіти магістр спеціальності 201 Агрономія заочної форми навчання 2022 року набору передбачені наступні види практик (табл. 2).

**Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійної програми
Еколого – економічне рослинництво ступеня вищої освіти магістр
спеціальності 201 Агрономія заочної форми навчання**

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Професійна практика				
1.	Професійна практика	2	6	180

1.1. Науково - дослідна практика

Метою науково - дослідної практики є опанувати сучасні технології та методи використання інноваційних процесів в агропромисловому комплексі під час проектування та реалізації екологічно-безпечних, економічно ефективних технологій виробництва, зберігання та переробки продукції рослинництва та відтворення родючості ґрунтів різних агроландшафтів.

Завдання науково – дослідної практики:

- проведення агроекономічного аналізу діючої в господарстві системи землеробства;
- збирання фактичного матеріалу про виробничу діяльність господарства;
- аналізування структури рослинницької галузі господарства і технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- вивчення структури та стану кормовиробництва в господарстві;
- проведення підготовки здобувачів вищої освіти до самостійної роботи на посадах фахівців;
- вивчення системи передпосівного обробітку ґрунту під ранні та пізні ярові культури;
- проведення підготовки насіння сільськогосподарських культур до сівби;
- вивчення системи захисту рослин засобами догляду;
- ознайомлення з післяпосівним обробітком ґрунту та доглядом за посівами;
- вивчення системи налаштування сільськогосподарської техніки;
- навчитися практично налагоджувати сільськогосподарські машини та знаряддя на виконання тих чи інших технологічних операцій;
- вміння використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- обґрунтовування завдання досліджень, обрання методів експериментальної роботи, інтерпретування та представлення результатів наукових експериментів, впровадження їх у виробництво;
- навчання самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням сучасних методів аналізу ґрунтових та рослинних зразків.

Проходження науково – дослідної практики сприяє формуванню компетентностей:

1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етичні та культурні відмінності.
2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.
4. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції.
5. Здатність дотримуватися правил охорони праці під час здійснення фахової діяльності.
6. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.
7. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.
8. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.
9. Здатність розробляти та застосовувати екологічно безпечні; економічно ефективні та енергозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських культур.
10. Здатність адаптувати технології вирощування сільськогосподарських культур до мінливих погодних умов та біокліматичного потенціалу зони вирощування.
11. Здатність моделювати технології вирощування сільськогосподарських культур на основі використання сучасних сортів і гібридів, біологізованих систем захисту рослин, обробітку ґрунту, удобрення та інноваційних технічних рішень для агроформувань з різним рівнем ресурсного забезпечення.

Результати навчання:

1. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.
2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.
3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.
4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.
5. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обговорювати висновки.
6. Оцінювати та аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково обґрунтованих систем їхнього застосування.
7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.

8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.
9. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері аграрних наук та продовольства.
10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.
11. Здійснювати бізнесове проєктування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.
12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей і невизначеності умов.
13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії. Результати навчання визначені Університетом
14. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.
15. Розробляти відповідну систему заходів, спрямованих на послаблення негативного впливу екстремальних метеорологічних факторів та їх наслідків на посіви сільськогосподарських культур.
16. Розробляти та удосконалювати заходи щодо біологізації рослинництва з урахуванням диференційованого використання природних і місцевих сировинних ресурсів.
17. Визначати потенційну продуктивність культурних рослин і її варіювання залежно від погодних умов, родючості ґрунтів та рівня інтенсивності технологій, із врахуванням принципів еколого-біологічного рослинництва.
18. Проводити поетапне впровадження науково-обґрунтованих систем землеробства в умовах конкретного господарства, з відповідним забезпеченням вітчизняною та зарубіжною технікою, враховуючи потреби виробництва та використовуючи наукові рекомендації.
19. Володіти економічними категоріями та здійснювати аналіз економічної діяльності функціонування аграрних підприємств.
20. Здійснювати маркетингову діяльність у сфері аграрного бізнесу відповідно до умов, що склалися в певні періоди функціонування ринку продукції рослинництва.

1.2. Професійна практика

Метою професійної практики є опанувати сучасні технології та методи використання інноваційних процесів в агропромисловому комплексі під час проєктування та реалізації екологічно-безпечних, економічно ефективних технологій виробництва, зберігання та переробки продукції рослинництва та відтворення родючості ґрунтів різних агроландшафтів.

Завдання професійної практики:

- проведення агроекономічного аналізу діючої в господарстві системи землеробства;
- збирання фактичного матеріалу про виробничу діяльність господарства;
- аналізування структури рослинницької галузі господарства і технологій вирощування сільськогосподарських культур;

- вивчення структури та стану кормовиробництва в господарстві;
- проведення підготовки здобувачів вищої освіти до самостійної роботи на посадах фахівців;
- вивчення системи передпосівного обробітку ґрунту під ранні та пізні ярові культури;
- проведення підготовки насіння сільськогосподарських культур до сівби;
- вивчення системи захисту рослин засобами догляду;
- ознайомлення з післяпосівним обробітком ґрунту та доглядом за посівами;
- вивчення системи налаштування сільськогосподарської техніки;
- навчитися практично налагоджувати сільськогосподарські машини та знаряддя на виконання тих чи інших технологічних операцій;
- вміння використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- обґрунтовування завдання досліджень, обрання методів експериментальної роботи, інтерпретування та представлення результатів наукових експериментів, впровадження їх у виробництво;
- навчання самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням сучасних методів аналізу ґрунтових та рослинних зразків.

Проходження професійної практики сприяє формуванню:

компетентностей:

1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етичні та культурні відмінності.
2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.
3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.
4. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції.
5. Здатність дотримуватися правил охорони праці під час здійснення фахової діяльності.
6. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.
7. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.
8. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.
9. Здатність розробляти та застосовувати екологічно безпечні; економічно ефективні та енергозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських культур.

10. Здатність адаптувати технології вирощування сільськогосподарських культур до мінливих погодних умов та біокліматичного потенціалу зони вирощування.
11. Здатність моделювати технології вирощування сільськогосподарських культур на основі використання сучасних сортів і гібридів, біологізованих систем захисту рослин, обробітку ґрунту, удобрення та інноваційних технічних рішень для агроформувань з різним рівнем ресурсного забезпечення.

Результати навчання:

1. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.
  2. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.
  3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.
  4. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.
  5. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обговорювати висновки.
  6. Оцінювати та аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково обґрунтованих систем їхнього застосування.
  7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.
  8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.
  9. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері аграрних наук та продовольства.
  10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.
  11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.
  12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей і невизначеності умов.
  13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії.
- Результати навчання визначені Університетом
14. Організувати результативні і безпечні умови роботи.
  15. Розробляти відповідну систему заходів, спрямованих на послаблення негативного впливу екстремальних метеорологічних факторів та їх наслідків на посіви сільськогосподарських культур.

16. Розробляти та удосконалювати заходи щодо біологізації рослинництва з урахуванням диференційованого використання природних і місцевих сировинних ресурсів.
17. Визначати потенційну продуктивність культурних рослин і її варіювання залежно від погодних умов, родючості ґрунтів та рівня інтенсивності технологій, із врахуванням принципів еколого-біологічного рослинництва.
18. Проводити поетапне впровадження науково-обґрунтованих систем землеробства в умовах конкретного господарства, з відповідним забезпеченням вітчизняною та зарубіжною технікою, враховуючи потреби виробництва та використовуючи наукові рекомендації.
19. Володіти економічними категоріями та здійснювати аналіз економічної діяльності функціонування аграрних підприємств.
20. Здійснювати маркетингову діяльність у сфері аграрного бізнесу відповідно до умов, що склалися в певні періоди функціонування ринку продукції рослинництва.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Науково – дослідна практика.

Тема 1. Загальна характеристика господарства.

Структура господарства (виробнича, організаційна, управлінська) та організація його діяльності. Функціональні обов'язки керівників та спеціалістів різних рівнів. Розмір та склад управлінського апарату. Методи керівництва господарством і його підрозділами. Система контролю за роботою підрозділів. Аналіз результативних показників діяльності підприємства.

Тема 2. Агроекономічний аналіз системи землеробства.

Ґрунтово-кліматичні та економічні умови господарства (місце розташування, відстань до місць і пунктів реалізації продукції, клімат, ґрунти). Внутрішньогосподарську спеціалізацію господарства, його розміри (структуру товарної продукції, вартість основних виробничих фондів, валової продукції, площу сільськогосподарських угідь, кількість працівників). План землекористування, склад сільськогосподарських угідь, систему сівозмін, розміри та структуру посівних площ. Структуру господарства (кількість відділень, різного роду підрозділів);

Тема 3. Система насінництва в господарстві.

Підбір сортів та гібридів. Визначення посівних якостей насіння. Підготовка земельних ділянок під насіннєві посіви. Проведення сортових та видових прополок насіннєвих посівів.

Тема 4. Технологія вирощування сільськогосподарських культур.

Технологічні карти (зміст, призначення, порядок розробки та розрахунок витрат). Сільськогосподарська техніка для обробітку ґрунту. Налагоджування сільськогосподарських машин та знарядь для виконання технологічних операцій. Система передпосівного обробітку ґрунту. Підготовка насіння до сівби. Догляд за рослинами в період сходи – збирання. Розрахунки доз добрив та норм висіву. Збирання врожаю.

Тема 5. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва.

Вологість зернової продукції під час збирання. Підготовка складських приміщень до зберігання сільськогосподарської продукції. Закладання насіння та зерна на зберігання. Технологія переробки продукції рослинництва.

Тема 6. *Індивідуальне завдання.*

Залежно від професійного спрямування, наукових інтересів та особистих побажань студент повинен розробити висновки та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремого напрямку роботи підприємства або впровадження інновації.

2.2. Професійна практика.

Тема 1. *Загальна характеристика господарства.*

Структура господарства (виробнича, організаційна, управлінська) та організація його діяльності. Функціональні обов'язки керівників та спеціалістів різних рівнів. Розмір та склад управлінського апарату. Методи керівництва господарством і його підрозділами. Система контролю за роботою підрозділів. Аналіз результативних показників діяльності підприємства.

Тема 2. *Агроекономічний аналіз системи землеробства.*

Ґрунтово-кліматичні та економічні умови господарства (місце розташування, відстань до місць і пунктів реалізації продукції, клімат, ґрунти). Внутрішньогосподарську спеціалізацію господарства, його розміри (структуру товарної продукції, вартість основних виробничих фондів, валової продукції, площу сільськогосподарських угідь, кількість працівників). План землекористування, склад сільськогосподарських угідь, систему сівозмін, розміри та структуру посівних площ. Структуру господарства (кількість відділень, різного роду підрозділів);

Тема 3. *Система насінництва в господарстві.*

Підбір сортів та гібридів. Визначення посівних якостей насіння. Підготовка земельних ділянок під насінневі посіви. Проведення сортових та видових прополок насінневих посівів.

Тема 4. *Технологія вирощування сільськогосподарських культур.*

Технологічні карти (зміст, призначення, порядок розробки та розрахунок витрат). Сільськогосподарська техніка для обробки ґрунту. Налагоджування сільськогосподарських машин та знарядь для виконання технологічних операцій. Система передпосівного обробки ґрунту. Підготовка насіння до сівби. Догляд за рослинами в період сходи – збирання. Розрахунки доз добрив та норм висіву. Збирання врожаю.

Тема 5. *Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва.*

Вологість зернової продукції під час збирання. Підготовка складських приміщень до зберігання сільськогосподарської продукції. Закладання насіння та зерна на зберігання. Технологія переробки продукції рослинництва.

Тема 6. *Індивідуальне завдання.*

Залежно від професійного спрямування, наукових інтересів та особистих побажань студент повинен розробити висновки та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремого напрямку роботи підприємства або впровадження інновації.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика студентів Полтавського державного аграрного Університету (далі – Університету) проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики студентів освітньо-професійної програми Еколого – економічне рослинництво ступеня вищої освіти магістр спеціальності 201 Агрономія.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність, органи державної влади і місцевого самоврядування, громадські формування, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Науково - дослідна практика проводиться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), що залучаються для проведення науково – дослідної / професійної практики студентів, повинні відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальності 201 Агрономія;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);
- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка наскрізних і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;

- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, в інституті - директор, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики студентів.

Науково - дослідна практика студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно програми практики.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути зараховані на штатну посаду.

Організація проведення **професійної практики** студентів заочної форми навчання здійснюється з урахуванням наявності в них професійного досвіду.

Студенти, які мають досвід роботи, стажувалися (не менше одного місяця) або працюють за обраним фахом, допускаються розпорядженням директора інституту до складання семестрового контролю з професійної практики без її проходження на підставі поданих підтверджуючих документів. Документами, які підтверджують відповідність займаної посади обраному фаху та наявності у студента відповідного практичного досвіду, є довідка з місця роботи чи стажування, засвідчена керівником підприємства (установи, організації тощо), або копія трудової книжки.

Студентам, які не працюють за фахом і не мають досвіду роботи за фахом, проводиться професійну практику згідно наказу ректора Університету. Проходження студентом професійної практики може здійснюватися за місцем роботи (без відриву від виробництва) за умови його відповідності вимогам програм практики та укладення договору про проведення практики студентів.

Керівник науково - дослідної та професійної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження

студентами;

- подає на кафедру звіт керівника науково – дослідної чи професійної практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять науково-дослідну чи професійну практики, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження науково – дослідної практики студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики. Критерії оцінювання та схема нарахування балів з практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками науково-дослідної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік з практики

виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Семестровий контроль з професійної практики студентів заочної форми навчання проводиться під час навчально-екзаменаційної сесії.

Диференційований залік з професійної практики виставляється головою комісії із захисту звітів з практики. Нарахування балів з професійної практики здійснюється:

- комісією за результатами співбесіди зі студентом, який має досвід роботи, стажувався або працює за фахом;
- керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики студенту, який не працює за фахом і не має досвіду роботи за фахом, на підставі оцінки результатів проходження практики, якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики, презентації результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студентів, набутих на практиці, визначається за 100-бальною, 4-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 3).

Таблиця 3

СИСТЕМА ОЦІНКИ

За 100-бальною шкалою	Рейтинг ЄКТС	За 4-бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вченій раді інституту та Університету.